L’excel·lència en la universitat exigix zero abús de poder

written by Cristina Pérez-Manglano | 7 de July de 2025



En este article compartim algunes de les idees principals extretes del panell «***L’excel·lència en la investigació i la docència universitària exigixen zero abús de poder***» del Congrés Internacional Multidisciplinari d’Investigació Educativa (**CIMIE**) 2025.

La **Dra. Ane López de Aguileta** va introduir i va moderar un panell que va destacar pel seu rigor científic i va mantindre l’alt nivell acadèmic característic de la jornada.

Després d’esta introducció, la **Dra. Rosa Valls** (Universitat de Barcelona) va iniciar la seua intervenció parlant sobre els actes de parla. Va recordar que, segons Austin en el seu llibre *Com fer coses amb paraules*, quan parlem també realitzem una acció. Va afegir que quan els actes comunicatius són dialògics –un terme introduït per la Dra. Marta Soler– predomina la interacció igualitària; en canvi, en els actes comunicatius de poder preval una relació jeràrquica que impedix esta interacció.

Un error freqüent és centrar-se únicament en els actes de parla, sense tindre en compte **altres actes comunicatius**

—com els gestos, el to o el context— que són essencials perquè existisca un consentiment real. En situacions d'abús de poder on s'exercix força física, un "sí" no pot considerar-se com a consentiment vàlid.

Un altre tipus d'acte comunicatiu de poder és el que s'exercix mitjançant força interactiva, és a dir, a través de missatges que influïxen sense recórrer a la força física. Un exemple seria la frase: «*Com estaràs solament amb un xic?*», que transmet pressió social per a mantindre múltiples relacions esporàdiques i desvalora les relacions estables. Este tipus de pressió, disfressada de consell o broma, coarta la llibertat de la persona per a decidir com vol relacionar-se.

És important distingir entre el poder, com a capacitat d'influència, i els actes comunicatius de poder, que es produïxen quan algú utilitza eixa posició per a aprofitar-se d'altres persones.

A continuació, la **Dra. Carmen Elboj** (Universitat de Saragossa) va abordar l'abús de poder institucional en l'àmbit universitari. Va assenyalar que ocupar una posició de poder implica una gran responsabilitat, de la qual és necessari ser plenament conscient. Ignorar esta responsabilitat pot provocar que persones en una situació jeràrquica inferior abandonen la seua carrera acadèmica o es vegen forçades a actuar en contra de la seua voluntat. Este tipus d'abús, encara que no sempre explícit, causa un profund mal psicològic i afecta greument l'autoestima. Els qui ho exercixen s'aprofiten de la seua posició per a llançar missatges a persones en situació d'inferioritat laboral, com per exemple: «*Si tu vols traure la teua plaça, pensa que sense la meua aprovació no ho aconseguiràs, així que millor fes el que hages de fer*».

També es va destacar com, a vegades, es protegix els

agressors per a evitar escàndols públics en l'àmbit universitari, la qual cosa contribuïx a la perpetuació del que s'ha definit com a **violència de gènere aïlladora**. Va finalitzar la seua intervenció amb una reflexió optimista:

> *«Jo soc positiva, la universitat s'està transformant per a seguir esta excel·lència»*

El panell va concloure amb el valent testimoniatge de la **Dra. Garazi Álvarez Guerrero** (Universitat del País Basc), qui va subratllar la importància de defendre la llibertat en l'àmbit universitari. Va exposar com determinades pràctiques inadequades en l'entorn universitari poden coaccionar a les persones, limitant el seu dret a gaudir del temps lliure o fins i tot a **establir relacions afectives amb llibertat**. En este sentit, va citar l'article científic ***El nostre dret al plaer d'enamorar-nos***, que aborda la influència del discurs coercitiu en l'elecció de relacions i en la satisfacció que s'obté d'elles. La Dra. Álvarez també va destacar que **la tolerància zero cap a les relacions amb menors és un requisit imprescindible del feminisme**.

En conclusió, el panell es va caracteritzar per la seua valentia, claredat en el posicionament i un **rebuig ferm a tota forma de violència**, evidenciat en el valuós testimoniatge de Garazi Álvarez.

[Imatge: Freepik]